

תמיד נשחט פרק חמישי פסחים

ס.

עין משפט
נר מצוה

בז א מיי פרק ט"ו
מהלכות
מקדשין הלכה א:
י"ב מ"ב שם הלכה י:

מוסף רש"י

לאוכליו
רשלא
לאוכליו כשר. דמקט
אכלין לא פסלי (לעס)
(א.ט.)

מוסף תוספות

א. עין מוס' שאין סב.
ב. [ד] ויחזק מצונו למימר
דמיתנין דקתני לאוכליו
ושלא לאוכליו בשתי
עבודות, שחטו לאוכליו
ע"מ שיתכפרו שאינם
אוכלין, הא איהו ס"ל
דפסול ובמתניתין קתני
כשר. מוס' שאין.

(א) [לעיל נג: וש"נ].
(ב) [לקמן פסח, א] (א) [שם].
(ג) [שם].
(ד) [שם].

רבינו הגנאל

ת"ש הפסח ששחטו שלא לשמו קבל והלך וזרק שלא לשמו או לשמו ושלא לשמו כ"י היכי דמי אי נימא בעבודה אחת דקתני למה לי עד דמחשב שלא לשמו ככולהו מקמייתא איפסל ליה לרביי הכל אלא לאו הכי קתני הפסח ששחטו שלא לשמו או ששחטו לשמו וקבל דמו דמו לשמו כ"י דהוה ליה שתי עבודות אחת לשמו ואחת שלא לשמו, אי הכי אימא סיפא או לשמו ושלא לשמו ה"י אי נימא בשתי עבודות היינו רישא למה לי למתני ליה תרי וימני. אלא לאו בעבודה אחת שחטו לשם פסח ושלא לשמו ומתני רבי יוסי היא דאמר אף בגמר דבריו אדם מתחייב לזכור גמי פסול. אבל לר' מאיר בתחלת דבריו מתחייב וכשר. ודחינן לא לעולם כולה מתני' בשתי עבודות ורישא כגון דשחט ומחשב בשחיטה לשמו ומחשב שלא לשמו בקבלה וכן בהולכה וכן בזריקה. סיפא כגון דאמר בשחיטה הרני שחטו לשם פסח לזרק דמו שחט שחן ארבע לשם שלמים. ושמינין מינה דמחשבין מעבודה לעבודה והיינו בעיא דרב פפא הא אימא סיפא. ת"ש או שלא לשמו ולשמו פסול האי מאי אי אמרת מתני' בשתי עבודות היא ומחשב באחת שלא לשמו ובאחת לשמו, היינו רישא דרישא והיא תחלת משנתו דאמרנן דברי הכל פסול, אי דקא' בעבודה ומחשב בעבודה אחת היינו רישא. אלא לעולם בעבודה אחת, ומדסיפא, שלא לשמו בעבודה אחת, כך רישא לשמו ושלא לשמו בעבודה אחת ובעיא דרב פפא קיימא. ודחינן לא לעולם בשתי עבודות ובדין הוא כ"י. ת"ש לאוכליו שלא לאוכליו ושלא למנוי לערלים וכו'. ת"ש שחטו לאוכליו ושלא לאוכליו וכו' כשר היכי דמי אי נימא בשתי עבודות כגון שחטו לאוכליו וזרק דמו לשמו שלא לאוכליו טעמא דחשיב בזריקה ולפיכך הוא כשר דאין מחשבת אוכלין בזריקה דתנן נמנין ומשכין את ידיו עד שישחט כ"י. ואוקימנא מחלוקת ליתוסף אבל לימנות דברי הכל עד שישחט שנה במסכת נפשות תבוסו על השם והיה לשחוט על הזמנין בו הא אלו שחטו לאוכליו ושלא לאוכליו פסול, והא קי"ל כל הויכא דפריכא פסולין לכשרין כשר.

או דילמא נשחי עבודות פסול. אחת חישב לשמו ונשחיה שלא לשמו והכא ליכא למימר תפוס לשון ראשון שהרי ארבעתן העבודות תשובות זו כזו לפסול את הזבח באחת מהן ואפילו לרבי מאיר מיפסול: ומהדר גמרא אהייא. מהני לשני דסיפא דמתניתין קיימא הך צעיה: אי נימא אשלא לשמו. צרישא והדר לשמו הא צין לר' מאיר צין לר' יוסי אפילו בעבודה אחת מיפסול לר' מאיר דהא אומר תפוס לשון ראשון לרבי יוסי נמי מיפסול דהא ר' יוסי אף בגמר דבריו אדם מתחייב לזכור גמי פסול. אבל לר' מאיר בתחלת דבריו מתחייב וכשר. ודחינן לא לעולם כולה מתני' בשתי עבודות ורישא כגון דשחט ומחשב בשחיטה לשמו ומחשב שלא לשמו בקבלה וכן בהולכה וכן בזריקה. סיפא כגון דאמר בשחיטה הרני שחטו לשם פסח לזרק דמו שחט שחן ארבע לשם שלמים. ושמינין מינה דמחשבין מעבודה לעבודה והיינו בעיא דרב פפא הא אימא סיפא. ת"ש או שלא לשמו ולשמו פסול האי מאי אי אמרת מתני' בשתי עבודות היא ומחשב באחת שלא לשמו ובאחת לשמו, היינו רישא דרישא והיא תחלת משנתו דאמרנן דברי הכל פסול, אי דקא' בעבודה ומחשב בעבודה אחת היינו רישא. אלא לעולם בעבודה אחת, ומדסיפא, שלא לשמו בעבודה אחת, כך רישא לשמו ושלא לשמו בעבודה אחת ובעיא דרב פפא קיימא. ודחינן לא לעולם בשתי עבודות ובדין הוא כ"י. ת"ש לאוכליו שלא לאוכליו ושלא למנוי לערלים וכו'. ת"ש שחטו לאוכליו ושלא לאוכליו וכו' כשר היכי דמי אי נימא בשתי עבודות כגון שחטו לאוכליו וזרק דמו לשמו שלא לאוכליו טעמא דחשיב בזריקה ולפיכך הוא כשר דאין מחשבת אוכלין בזריקה דתנן נמנין ומשכין את ידיו עד שישחט כ"י. ואוקימנא מחלוקת ליתוסף אבל לימנות דברי הכל עד שישחט שנה במסכת נפשות תבוסו על השם והיה לשחוט על הזמנין בו הא אלו שחטו לאוכליו ושלא לאוכליו פסול, והא קי"ל כל הויכא דפריכא פסולין לכשרין כשר.

אבל בשתי עבודות אפי' ר' מאיר מודה. וא"ת והיכי מיתוקמא מתני' כר' מאיר הא קתני סיפא לטמאים ולטהורים כשר ואמאי נימא תפוס לשון ראשון ועבודה אחת מיירי דאין מחשבת טמאים אלא בשחיטה וי"ל דמתני' מיירי כגון דקיימי קמיה טמאים וטהורים ואמר הרני שחטו לאלו דצענין אחר לא מחשבת מקטת ערלה דלא פסלה לר' מאיר אליבא דרשב' דאמר אינה לשחיטה אלא לנסוק א:
א' בשתי עבודות היינו רישא. וא"ת ולימא דרישא איירי כששחט סתמא ולכן כשזרק שלא לשמו אחר הויכא סופו על תחלתו אצל אס אמר דהדיא הרני שחטו לשמו ה"א דלא עקר שלא לשמו אפי' בשתי עבודות להכי איצטרך סיפא וי"ל דסבירא הוא דשמי עבודות אינו מועיל מפרש יותר מסתם:
והיינו בעיא דרב פפא. פ"י הקונט' דמוק דנקט רב פפא ולא נקט ר' יוחנן דלמר התם צהדיא מחשבין מעבודה לעבודה וגרסא לרביצ' דגר' לעיל צעי רב פפא בעבודה אחת מן ומסתיק היינו צעיה דרב פפא פ"י שפיר ממוקמא צעיה דרב פפא שאינו יכול לפוטט' מן המשנה וכן מלא רבי צספר ישן וכן גר"ם ורשב"א מפרש והיינו צעיה דרב פפא מה ששאל בעבודה אחת מן או בשתי עבודות הנך שתי עבודות היינו כגון שחט לשמו על מנת לזרוק שלא לשמו:
שלא לשמו ולשמו מיבעיא. וא"ת כי נמי אמר' בעבודה אחת מיקשי ליה הכי השתא לשמו ושלא לשמו פסול שלא לשמו ולשמו מבעיא דאפי' ר' מאיר דפליג בלשמו ושלא לשמו צלאל לשמו ולשמו מודה דלכ"ע תפוס לשון ראשון וי"ל לאו בעבודה אחת מיירי קא משמעין כמו שפירש בקונ' דלא אוליין בתר לשון אחרון [דוקא] לאפוקי מזה נס דאית ליה צפרק צית כור (ד' קה). תפוס לשון אחרון לגמרי לבטל הראשון ור"י מפרש דבעבודה אחת אחי שפיר דתני שלא לשמו ולשמו אגב לשמו ושלא לשמו כיון דשמיסא בעבודה אחת אכל לשמו עבודות דרישא הפסול בזריקה וסיפא הפסול בשחיטה לא דמו אהדי וליא ליה למתני' אגב רישא: **שחטו שלא לאוכליו.** פ"י רש"י למה ולזקן ואין מנויין עליו אלא הן וקשה אס כן מאי איירא שלא לאוכליו אפי' סתם נמי פסול כיון שאין לו אוכלין וגרסא דמיירי דיש נמי מוסיא אחרים:
איצטריא בב' עבודות טעמא דחשיב בזריקה. נראה לר"י דהכא איירי אליבא דרשב' דלרב (ד' פא:) שחטו למנויין על מנת שיתכפרו בו ערלים כשר דלרב סקדא דאמר פסול לא מני מיירי בשתי עבודות. מיהו לקמן משמע במסקנא דאף לרבה פסול:

פסח

פסח
שחטו לשם חצורה אחרת: לערלים. ישראל שחטו אחי מחמת (ד' פא:) שחטו למנויין על מנת שיתכפרו בו ערלים כשר דלרב סקדא דאמר פסול לא מני מיירי בשתי עבודות. מיהו לקמן משמע במסקנא דאף לרבה פסול:
פסח
שחטו לשם חצורה אחרת: לערלים. ישראל שחטו אחי מחמת (ד' פא:) שחטו למנויין על מנת שיתכפרו בו ערלים כשר דלרב סקדא דאמר פסול לא מני מיירי בשתי עבודות. מיהו לקמן משמע במסקנא דאף לרבה פסול:

נמי אף בעבודה אחת ור' יוסי היא: לעולם נשחי עבודות. ודקשי' לך פשיטא הא איפסיל ליה מעבודה קמייתא: אידי דפנא לשמו ושלא לשמו. לאשמעינן דמחשבין מעבודה לעבודה כדלעיל תנא נמי שלא לשמו ולשמו: שלא לאוכליו. לחולה ולזקן שאין יכולין לאכול בזה ואין בו מנויין אחרים אלא הן: פסול. דאיש לפי אכלו כתיב (שמות יב) הראוי לאכול: שלא למנויין. נימנו עליו חצורה זו ושחטו לשם חצורה אחרת: לערלים. ישראל שחטו אחי מחמת (ד' פא:) שחטו למנויין על מנת שיתכפרו בו ערלים כשר דלרב סקדא דאמר פסול לא מני מיירי בשתי עבודות. מיהו לקמן משמע במסקנא דאף לרבה פסול:

נמי אף בעבודה אחת ור' יוסי היא: לעולם נשחי עבודות. ודקשי' לך פשיטא הא איפסיל ליה מעבודה קמייתא: אידי דפנא לשמו ושלא לשמו. לאשמעינן דמחשבין מעבודה לעבודה כדלעיל תנא נמי שלא לשמו ולשמו: שלא לאוכליו. לחולה ולזקן שאין יכולין לאכול בזה ואין בו מנויין אחרים אלא הן: פסול. דאיש לפי אכלו כתיב (שמות יב) הראוי לאכול: שלא למנויין. נימנו עליו חצורה זו ושחטו לשם חצורה אחרת: לערלים. ישראל שחטו אחי מחמת (ד' פא:) שחטו למנויין על מנת שיתכפרו בו ערלים כשר דלרב סקדא דאמר פסול לא מני מיירי בשתי עבודות. מיהו לקמן משמע במסקנא דאף לרבה פסול:

נמי אף בעבודה אחת ור' יוסי היא: לעולם נשחי עבודות. ודקשי' לך פשיטא הא איפסיל ליה מעבודה קמייתא: אידי דפנא לשמו ושלא לשמו. לאשמעינן דמחשבין מעבודה לעבודה כדלעיל תנא נמי שלא לשמו ולשמו: שלא לאוכליו. לחולה ולזקן שאין יכולין לאכול בזה ואין בו מנויין אחרים אלא הן: פסול. דאיש לפי אכלו כתיב (שמות יב) הראוי לאכול: שלא למנויין. נימנו עליו חצורה זו ושחטו לשם חצורה אחרת: לערלים. ישראל שחטו אחי מחמת (ד' פא:) שחטו למנויין על מנת שיתכפרו בו ערלים כשר דלרב סקדא דאמר פסול לא מני מיירי בשתי עבודות. מיהו לקמן משמע במסקנא דאף לרבה פסול:

נמי אף בעבודה אחת ור' יוסי היא: לעולם נשחי עבודות. ודקשי' לך פשיטא הא איפסיל ליה מעבודה קמייתא: אידי דפנא לשמו ושלא לשמו. לאשמעינן דמחשבין מעבודה לעבודה כדלעיל תנא נמי שלא לשמו ולשמו: שלא לאוכליו. לחולה ולזקן שאין יכולין לאכול בזה ואין בו מנויין אחרים אלא הן: פסול. דאיש לפי אכלו כתיב (שמות יב) הראוי לאכול: שלא למנויין. נימנו עליו חצורה זו ושחטו לשם חצורה אחרת: לערלים. ישראל שחטו אחי מחמת (ד' פא:) שחטו למנויין על מנת שיתכפרו בו ערלים כשר דלרב סקדא דאמר פסול לא מני מיירי בשתי עבודות. מיהו לקמן משמע במסקנא דאף לרבה פסול: